

Előfizetési árak:

Egész évre	12	frt.
Félévre	6	"
Negyedévre	3	"
Egy órára	1	"
— Egyes szám 4 kr. —		

Kiadóhivatal:

Pltztz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszo-
lamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek.
Zápolya-utca 1-ső szám
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap.
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

Wekerle és Apponyi.

Nagybecskerek, július 21.

(Á.) A „nemzeti“ párt vezére utóbbi beszédében nagyon panaszkodott a kormány párt sajtójára s azon vádat emelte ellene, hogy az nem akarja elismerni szabadelvűségét az egyházpolitikai kérdésekben, melyek most szőnyegen vannak, s melyeknek a Wekerle-kormány tervei alapján leendő megoldását az ország közvéleménye helyesléssel fogadta. S azért újra neki állott szabadelvűsége bizonyításának.

De hiába, most sem sikerült ez neki teljesen, nyilatkozatában vannak hézagok, melyeken a kételkedés nagyon is hozzáférhet szabadelvűségéhez, s melyek akarva nem akarva azon gyanukat keltik föl, hogy talán célzatosan nyitva hagyott hátulsó ajtókat azok, hogy rajtuk alkalomadtán a vezér és kicsi serege a kénytelen-kelletlen megtett előnyomulás után visszavonulhasson?

Az egyházpolitikai kormányprogram megvalósításának főcélja: a magyar állam tekintélyének az ország különféle vallású és nemzetiségű rétegei közt leendő szilárdítása. Ezért veszi az állam a maga kinevezett közegei útján kezébe a polgári élet minden viszonyaiban oly fontos szerepet vívó anyakönyveket, s ezért kívánja behozni az általán kötelező polgári házasságot, egytuttal azért is, hogy így a házassági jog egységesítésének s a házassági kérdésekben való ítélkezés államosításának útján megszüntesse a házasság terén kivált az autonómikus egyházaknál fölbujrázott viszásságokat, visszaéléseket.

E célzt kompromittálhatná a katolikusok egy részének feltámadt féltékenysége s az ennek főforrásánál szolgáló azon követelő várákosza néhány tulhangos radikális politikusként, hogy e reformok egytuttal alkalmul szolgáljanak a kath. egyház állásának gyöngítésére. A Wekerle-kormány a francia forradalmi újításokat majmoló ez iránytól teljesen távol áll,

mit az is bizonyít, hogy e programja összeségéhez kiegészítő részt képez a kath. egyház azon követelményének teljesítése, hogy a vegyes-házasságból származó gyermekek vallásáról kötelező módon intézkedő 1868. 56. tczikk módosíttassék s ennek kapcsán a februári rendelet eltöröltessék.

Apponyi legutóbbi beszédében Szempczen egyházpolitikai liberalizmusát illetőleg hitvallást tett, de ebben éppen az a fatális hézag van, hogy az állami anyakönyvvezetést nem említi, s a polgári házasságról is csak második kiadású javított beszéde emlékszik úgy általában, de ennek kötelező vagy bármilyen formájáról mélyen hallgat. Persze párttaktika ez, hogy bizalmatlanságot keltsen a Wekerle-kormány célzatai iránt, mit az is bizonyít, hogy éles vádakot kovácsol Wekerle ellen az egyházpolitikája támogatását ígérő Eötvösnek a kath. egyház ellen Nagy-Kőrösön szórt hazafiatlan gyűlölködéséből.

„Ote toi, que je m'y mette“: Kelj innét, hogy én ülhessek helyedbe! Ez egyedüli értelme Apponyi egész újabb működésének Wekerlével szemben. Az egyházpolitikai javaslatok ma már ismeretesebbek, azokról már mindenki véleményét alkothattott magának, mindenki, a ki helyesen gondolkozik s ítéletét a pártédek egyéni nagyravágás által elhomályosítani nem engedi, tudja, hogy azok mig egyetlen egyházat s így a kath. egyház érdekeit sem sértik, addig a társadalmi egységnek s a magyar állam ereje szilárdításának hatalmas tényezői. S ha Apponyi mégis a szabad kritika örve alatt fentartja a kormány iránti bizalmatlankodó álláspontját, mint Szempczen is tette, az csak kettőt jelenthet: vagy azt, hogy hánytorgatott liberálizmusa dacára nem akarja az egyházpolitikai reformot, — mint a hogyan ellenségei hiszik; — vagy pedig azt, hogy azt helyesli ugyan, de azoknak a Wekerle-kormány által való végrehajtását minden áron akadályozza, hogy annak minden ellenségével kaczerkodik s azokat a kormány elleni izgatás céljából a maga

hatalmi vágyainak javára kihasználja. Tertius non datur.

De hát Wekerle s a szabadelvű párt, a mint közönyösek Eötvös támogatása iránt, elég erősek arra, hogy Apponyi nélkül vagy lehet ellenére is végrehajtsák a reformot, melynek megvalósulása a mily méltón sorakozik a millenium emlékeihez, épp oly századokra szóló fentartója lesz Wekerle államférfiúi sikereinek is.

Promotio sub auspiciis regis.

A hivatalos lap a következő legfelsőbb elhatározást teszi közzé:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy a budapesti, kolozsvári egyetemen a „promotio sub auspiciis Regis“ intézménye az előterjesztésben jelzett módon felújíttassék.

Kelt Bécsben, 1893. évi június hó 15-én.

Ferencz József, s. k.

Gróf Csáky Albin, s. k.

Ezen ünnepélyes doktorrá avatásnak legfelsőbb helyen való kieszközölése körül a budapesti és kolozsvári egyetemek részéről a következő eljárás követendő:

Ezen legfelsőbb kitüntetés kieszközölése iránt az illető kar indítványára az egyetem tanácsa tesz javaslatot a vallás- és közoktatásügyi miniszternek. A kar indítványát saját kezdeményezésére, avagy kérvény alapján teheti meg; kérvények ez iránt közvetlenül az egyetemen is benyújthatók, a mennyiben pedig legf. helyen nyújtattak be, a vallás- és közoktatásügyi miniszter által az egyetemhez leküldendők. Minden iskolai évben a budapesti egyetem összes karainak hallgatói közül legfeljebb csakis kettő, a kolozsvári egyetem hallgatói közül pedig csakis egy hozható ezen legfelsőbb kitüntetésre javaslatba.

Főispán a tisztviselőiről. Szabadkáról írják, hogy a számonkérésék ott e hó 18-án ültést tartott Vojnits István főispán elnöke alatt. A számonkérésék meghallgatta a tisztviselők elmúlt félévre vonatkozó tevékenységi kimutatásait számonkérte a hátralékos ügydarabokat, megvizsgálta munkakönyveiket és beható vizsgálat után arról győződött meg, hogy a közigazgatási ügymenet szabályszerűen folyik, ami

A „TORONTÁL“ TÁRCZÁJA.

A kétfejű sas — örmény czimer.

— A „Torontál“ eredeti tárczája. —

Hihetetlen hírvárta be a napokban a fővárosi lapok egy részét. Egy ismerős szenczióvól kedveskedett, annak a csunya madárnak: a kétfejű sasnak a révén, mely lomhaságában még mostanság is ott ül egyik-másik magyar város templomán, házában, vagy éppen hivatalos pecsétjén, hogy aztán az éber lapok minden teketória nélkül segítségük el onnan, a németvilág e népszerűtlen, makacsul maradni akaró kakukfiát . . .

Ezuttal a „görbeország“ egyik puritán hazafiságu városa, a derék Szamosujvár került sorra, és a lapok szőrnüködvé irták meg, hogy az örmények fővárosának magisztratusa — horrendum dictu — kétfejű sasos pecsétnyomót használ, majd meg azt leplezték le, hogy a város házában erkélyén a vasrácsoszonon ott gubbaszkodik a kétfejű madár . . .

Bizony-bizony, alig hitte volna valaki, hogy éppen Szamosujvár ragaszkodik ehhez az unott jelvényhez, az a Szamosujvár, melynek alapítói már történelmileg is a „legáltalabb“ és a „legmagyarabb“ fajnak vannak föltüntetve a bevándorolt népek közül, és a kik egy Gorovét, Gajzágó Salamont, Kiss Ernőt, Lázár Vilmost, Csiky

Gergelyt és a többi jelesét, mártírját és íróját adták ennek a szeretett földnek fajukból.

De akik, ezt a kétfejű sasos hirtelést nem hitték el Szamosujvárról, azok meglehetnek az előzetük fogékonyságával elégedve, mert hiteles, tudós munka bizonyítja, hogy a kétfejű sas örmény czimer. Ausztriát még a földrajz nem is ismerte, mikor az örmény czimerben ott diszelgett a kétfejű sas, a két fej között a keresztrel.

Az odaváló „Arménia“ tudós szerkesztője Szongott Kristóf tanár, nem régen adta ki a város történetét tárgyazó nagy munkáját, írásban és képekben. Ott olvasom egy külön fejezetben leírva, a város csimeréről az ismertetést, amely tudós munkák után trappansul czáfolja meg a lapok híret, és annyi tanuságos adatot tartalmaz, hogy érdemesnek találok itt szőrszerint reprodukálni:

„Városunk czimere kétfejű sas,“ a két fej közül kiemelkedő keresztrel. E czimer, mely szép történelmi multtal bír, most is ott diszeleg a régi tanácsház erkélyén. A kétfejű sas örmény czimer, és így eredetét nem köszöni a régi német birodalmi czimernek, mert a czimer tanban sokkal előbb fordul elő, mint azt a német császárok viselték volna.*) A német császárok czimere egyfejű sas volt. Csak Zsigmond kezdte a kétfejű sas birodalmi czimerül

*) I. Strefflers österreichische militärische Zeitschrift. IV. Band. III. Heft. „Der Doppeladler“. (242—246. l.).

használni; de előtte már számos nemes család, több város és zárdá czimereken meg volt!

A kétfejű sas eredete messze kinyulik a mondák világába. A kétfejű sas a hitregetan mesés állata; ez az alvilági sas: Yatayu, mely a multba és a jövőbe néz . . .

Az indiánus abban a balhitben él, hogy az az állat volt őse, melynek képét zászláján hordja: a medve, szarvas, farkas, róka. Ennek nevével nevezi el a családot, ennek védelme alatt áll; ezért ezt az állatot vadászat közben meg is kíméli. A középkorban eltűnt a czimerállat ezen jelentősége, de azért a czimer tan az állatokat megtartotta. A czimer tan elemeit hitregetani állatképektől kölcsönözte, ezeket aztán egészen szabadon megcsontkította, összeállította, párosította. Így párosította a sást is. A kétfejű sas, előbb két külön, egymáshoz közellévő sas volt, de később a két fej alatt csak egy testet tartottak meg.

A kétfejű sas Keleten a VI. és VII. századokban Krisztus előtt már használatban volt. Mint városok és néptörzsek jelvénye több keleti érmen, drága szőnyegek, szöveteken jelenik meg, de nem mindig czimer tan értelemben, hanem más minták társaságában. India, Java, Ceylonban is találkozunk vele a művészet vagy a költészet terén. Valószínű, hogy a kereszties háborúk idejében hozott Európába. A byzanti trónra tilt örmény eredetű császárok kezdték először a kelet római birodalomban a kétfejű sas: örmény-nemzeti czimerüket használni. Utánuk a többi görög császárok is megtartották a kétfejű sas használatát; ezekről vették át az oroszok. III. Iván — kinek felesége leánya volt a hires Paläolognak — hozta be első ízben, mert igényt

jegyzőkönyvbe is foglaltatott. Végül pedig a főispán elismeréssel nyilatkozott a városi tisztviselők legnagyobb részének szorgalmáról.

Veszter Imre beszámolója. Veszter Imre a nemzeti párt tagja e hó 18-án tartotta meg beszámolóbeszédét Késmárkon. Nevezett képviselő többek közt a következőket írta: A napirenden levő reformok tárgyában, a mint ezt már a képviselőházban is bővebben és határozottan kijelentettem, egészen azon az állásponton állok, a melyről a kormány és pártja is állítja, hogy elfoglalta. Támogatni fogom úgy a kormány által hangoztatott egyházpolitikai, mint a közigazgatás állomosisására vonatkozó programot, habár a kormány és pártja iránt bizalommal nem vagyok is. De én a jót, és a mi a házára nézve szükséges és hasznos, politikai ellenfeleim kezéből is elfogadom, mert a szabadság és szabadelvűség institúcióit többre becsülöm még azon momentán előnyöknél is, melyek a jelenlegi helyzetről az ellenzéki taktika javára igen könnyen volnának kieszközölhetők. A választók nagy lelkesedéssel fogadták képviselőjük eme nyilatkozatát.

HIREK.

— **A király Herkulesfürdőben.** Említettük, hogy a király az őszi hadgyakorlatok végeztével fejedelmi vendégeivel: Vilmos német császárral és a szász királyal a Vaskapu szabályozási munkálatokat is megtekinti. Most arról értesülünk, hogy Ő Felsegeik ez utjokban Herkulesfürdőt is megtekintik s ott töltenek néhány napot. A fejedelmi vendégek fogadtatására már most is nagymérvű előkészületek történnek.

— **Személyi hír.** Rónay Jenő főispán holnap egy héti tartó hivatalos körutra indul.

— **A radnai bucsu** az idén még a szokottnál is élénkebbnek ígérkezik. Temesvárról nem kevesebb, mint 1000 bucsujáró indul e hó 24-én Mária-Radnára, hová megyénkből is évenként számosan ellátogatnak.

— **Mennyibe kerül az artézi kut?** Azon alkalomból, hogy a városi közgyűlésben ismét szóba került azon kérdés, vajjon érdemes-e a Ferencz-József téren tovább furatni, fáradságot vittünk magunknak és utána jártunk, megtudandók, vajjon mennyibe kerültek az eddigi munkálatok s mennyibe fognak az ezutánaniak kerülni. „Kutatásunk“ eredménye a következő: A kut eddigi furásának költségei a) 320 méterig 8000 forint, b) a fel nem szedhető csövek számla értéke (szerződés szerint) 5562 forint, összesen tehát 13.562 frt. A további költségek képe következőleg alakul: 320 - 350 méterig a 25 frt = 750 frt, 350 - 450 a 35 frt = 3500 frt, 320 - 450 méterig leépítendő csövek számla értéke körülbelül 1300 frt, összesen 5550 frt. Vagyis világosabban beszélve, a Ferencz József téri kut, melyben viz nincs, eddig

formált a bizánci birodalomhoz. Később Byzántban a kétféjű sas jelentése az volt, hogy a császár Kelet és Nyugat fölött uralkodik.

A hazájokból elmenekült örmények által az Árdses folyó mellett (Oláhország) a középkorban épített Árdses város (Courtea de Argeche) templomában mai nap is látható a kétféjű sas. Az örmények a nemzeti czimerükben látható sasról — melynek örmény neve „árdziv“ — neveztek el városukat és a mellette lévő folyót „Árdses“ nek. A hírneves román történetíró B. P. Hajdeu a „Revista Noua“ folyóiratban*) ezeket mondja: „Tudjuk, hogy a XII. században nagyszámú örménység jött Árdsesbe, ezek a Ván melletti Árdsest (Örményország) odahagyva, a bizánci császárság segédkezése mellett költöztek be Oláhországba. Vannak, kik állítják, hogy Byzánt adta volna ezen örmény kolonizációnak czimerül a sas. Az örmények aztán ezt, valamint az Árdses nevet és híres egyházukat a románoknak hagyták örökölni. Ezekkel szemben,“ — mondja Hajdeu — „határozottan állithatom, hogy az árdsesiek közvetlen Örményországból hozták magukkal a kétféjű sas. A Tigris és Euphrát mentén — mint azt maguk a francia régészek is már rég bebizonyították — sokkal előbb volt a kétféjű sas használatban, mint a görögöknél. Nem Örményország fogadta tehát azt el Byzánttól, hanem Byzánt kölcsönözte azt az örményektől.“ (Be is mutatott egy a legrégibb időkbeli való kétféjű sas, mely Ejuhban [Cappadocia] vésetett kőbe.)

Az örmények nemzeti czimerükbe: a kétféjű sas fejei közé, a kereszténység főlvétele után illesztették a keresztet.

A lukaresti levéltár Árdses város két eredeti pecsétjét őrzí, melyek elseje 1629-ben, a

*) Budapest, 1888. 4-ik szám.

belekerült 13.562 frtba, ha tovább furunk, mikor a szakértők véleménye szerint vizre fogunk bukanni, ráköltünk még 5550 frtot. Az egész kut tehát belekerülne 19.112 forintba, a mi nem is volna olyan nagyon sok, csak aztán legyen abban a kutban — viz is.

— **Beszűntetett utóállítások.** Miután az augusztus és szeptember hónapokban tartandó fegyvergyakorlatok alkalmával a Nagybecskerekben székeltő 29-ik, a Fehértemplomban székeltő 83-ik és a Békés-Csabán székeltő 101-ik cs. és kir. hadkiegészítési kerületi parancsnokságokhoz beosztott katonai orvosok fognak kirendeltetni, a m. kir. honvédelmi miniszter az augusztus hó 5-én és szeptember hó 5-én tartandó utóállításokat további intézkedésig beszüntette. Erről a megyei alispán azzal értesíti a főszolgabírókat és polgármestereket, hogy a fennebb jelzett utóállítási napok helyett kitézendő más napokat annak idején közölni fogja.

— **Pancsova diszpolgára.** Említettük már lapunkban, hogy Péter Pál Pancsova polgármestere belügyminiszteri fogalmazóvá neveztetett ki és lemond a polgármesteri állásáról. Pancsova város ügy adott kifejezést Péter Pál 18 évi fáradhatlan működése iránti elismerésének, hogy tegnap tartott rendkívüli közgyűlésén egyhangú határozattal diszpolgárának választotta.

— **A hadkiegészítő kerületek változása.** A most megjelent katonai rendeletek tárában új változások vannak elrendelve a hadkiegészítő parancsnokságokra vonatkozólag. Így a 83. hadkiegészítő kerület többé nem a 7. hadtesthez, hanem az ötödikhez fog tartozni. Krassó Szörény-megye állításkötelesei ezután nem a 83., hanem a 43. hadkiegészítő kerülethez. Versecz város és Temesmegye a 61. kiegészítő parancsnoksághoz és Pancsova város valamint Torontálmegye a 29. hadkiegészítő kerülethez tartozik.

— **Disznóhizlalók a belvárosban.** A ki a mostani nyári melegben városunk egyes részeiben megfordul, indignálódva tapasztalhatja azt a penetráns szagot, a mi azoknak a környékét köbányai jellegűvé avatja. Nincs kifogásunk az ellen, hogy a disznóhizlalás a külvárosokban eszközöltesse s ezt a városi szabályrendelet is megengedi, de már az ellen csakugyan fel kell szólalnunk, hogy ennek a fertőző, kiállhatatlan szagnak a belváros kellő közepén való megfűszkelését az illetékes hatóság megengedje vagy elnézze, kivált most, a mikor a kolera réme újra kísért s városunk amugy is kedvezőtlen talajviszonyai a legszigorubb óvintézkedések megtételét parancsolják. A ki pedig kíváncsi, hogy ezek a belvárosi disznóhizlalók hol vannak, annak ajánljuk, hogy tegyen egy sétát a Gimnázium- és Kinizsi-utcán végig s csakhamar meg fogja találni, hogy honnét ered az a rettenetes büz éppen ezekben az utcákban, a melyeket ugyis eléggé inficiál a házak előtt elhuzódó folyóka. Ha pedig városunk intézői nem találnak meg ezeket a szabadalmazott belvárosi disznóhizlalókat, igen szívesen szolgálunk azok adresseivel is!

második 1665-ben készült; mindkettőn a köriraton kívül egyéb nincs: csak a kétféjű sas. Ime tehát, apáink a beköltözés előtt Moldva Oláhországban is a kétféjű sas használták czimerül. Később aztán, midőn Apaffi fejedelem meghívására Erdélybe jöttek, magukkal hozták hitikkel, szertartásukkal, nyelvükkel együtt a kétféjű sas is!... és oda helyezték a szamosújvári tanácsház erkélyére.

Azt hiszem, hogy a fölsorolt czimeri és történelmi adatok után, talán egyetlen egy se lesz a hazában, ki ezután is abban a téves hitben ringatná magát, hogy a hazai örmények Ausztriától kölcsönözték czimerüket. A földrajz még Ausztriát nem is ismerte akkor, midőn az örmény czimerben már ott diszjelgett a kétféjű sas. Aztán a czimerian az osztrák és örmény czimert két külön czimernek tekintik, mert abban a két sasfej közt nincs semmi, ebben kereszt is van.

— **Miért nem röptetik el a tanácsházáról azt a kétféjű sas?** — szolt hozzám egy vidéki tulbuzgó hazafi. — Jó hazafiságuk hogyan türi el azt ott?

— **Azért, mert az nem osztrák, hanem örmény czimer.** A két fej közt látható kereszt is állításom igazságáról tanuskodik. Czimerünk városunk multját és jelenét jelenti.

Azután elmondottam neki, hogy mikor Ausztria még sehoh sem volt, Örményországban már használták a keresztet kétféjű sas.

Miután szemlátomást meggyőződtem arról, hogy ez nem osztrák czimer, — szoltott végre a vidéki ur — legyen gondjuk, hogy az épen fontartassék. A ki a mult szép emlékeit nem becsüli, a jelen hasznos intézményeit meg nem érdelemi!...

— **Egy iskolaszék vajudása.** Nagy-Kikinda város ujonnan szervezett községi iskolájának máig sincs helyi hatósága. A képviselő-testület hivatkozva a városi szervezeti szabályrendeletre választott ugyan tanügyi bizottságot, de a belügyminiszterium az 1876. évi XXVIII. t. cz. 9. §-ára való hivatkozással a szervezeti szabályzat eme §-át hatályon kívül helyezte. Ennélfogva Daniel László alispán utasította a nagy-kikindai polgármestert, hogy a községi iskolaszéknek a törvény értelmében való megalakítása iránt azonnal intézkedjék.

— **A magyar ruha viselése.** Az aradiak divatba akarják hozni a magyar ruha viselésit. A függetlenségi kör tagjaitól eredt az eszme s azok a legutóbbi közgyűlésen elhatározták, hogy az ősztől kezdve magyar ruhát viselnek. Ez eszmének ott sok követője akad s már eddig többen akadtak, a kik kijelentették, hogy ők is magyar ruhába járnak.

— **Mentség.** Sápadt arcu leány áll a kapitány előtt. Kis szíve lázasan dobog, az arcát pir borítja. Nagy büni terheli a lelkét: selyem keszkenőt lopott az asszonyától. A kapitány nyájas arca szigort ölt magára. Oda szól a lánynak:

— Mért loptad el azt a kendőt?

A leány még pirosabb lett, de nem válaszolt semmit.

— Hát nincs mentségod?

A leányka reszkette válaszul:

— De igen, náthás voltam.

— **Revolveres pap.** Miklósvár erdélyi községből Ferenczy Lajos plébánost az erdélyi püspök büntetésből Kajántára helyezte át, az ő helyét pedig Császár Károlyllyal töltötte be. Ezt az áthelyezést Ferenczy nagyon is a szívére vette s az utódja ellen haragot táplált, amely addig-addig gyülemlt benne, amíg kitört. Kitört pedig e hó 13-án, amikor Miklósvárra érkezett és Székely János tanító kíséretében a paplakba ment, ahol Császár Károly plébánost szidalmakkal illette. Majd ama kijelentés mellett, hogy ott valakinek meg kell halni, revolvert rántott elő és Császár szejegzte. E perczen a szintén ott levő Barabás Dávid bíró hirtelen megragadta a revolveres papot és elvette a revolvert tőle. Ferenczy ezután a tanítóval együtt eltávozott.

— **Öngyilkos gabonakereskedő.** Szinger Aron egy hajdanta vagonos gabonakereskedő tegnap Szegeden a Tiszába vetette magát és belefult a vízbe. Üzleti veszteségek kergették a halálba, sokat vesztett a tőzsdei kötéseknel. Régóta anyagi zavarokkal küzdött és az nem volt titok a szegedi üzletemberek körében. Tegnap eltávozott otthonról s nevének mit sem szólva az alsó Tiszaparra ment le s ott a tutajokról a vízbe vetette magát. Azóta nyoma vesztett. A holttest kifogatása iránt megtették a kellő intézkedéseket.

Irodalom és művészet.

* **Jókai Mór regényeinek diszkiadásából** a 9. és 10. füzetet vettük, melyekben a „Magyar Nábob“ folytaását találjuk. A 9. füzet szövegeképeket, a 10. pedig a szövegeképeken kívül egy remek aquarellképet is tartalmaz. A Goró Lajos művészi kezéből kikerült képek, valamint a gyönyörű alak, papír és nyomás a „Nábob“ ezen diszkiadását legszebb diszmunkáink sorába emelik. Minden füzet ára 40 kr. Megjelenik az Athenaeum kiadásában Budapesten.

* **Az Athenaeum Képes Irodalomtörténetéből** (szerk. Beöthy Zsolt) megjelent a 8. ik füzet, az előbbiekhöz hasonló gazdag tartalommal és illusztrációkkal. A cikkek során: Badics Ferencz befejezi az előbbi füzetben kezdett tanulmányát a „XVI. századi elbeszélő költészetéről“, itt a regényes vagy széphistóriáról szólván; Beöthy Zsolt „Széppróza“ cím alatt először a misztérium-dramákról s ezek magyar nyomairól szól, eredeti felfogásával egészen új világításban tüntetvén föl a költészetnek ez ágát, majd a dramatizált polemikát s a Balassi Menyhárt áruktatásáról fenmaradt „comediát“ jellemzi; a cikk második részében az aesopusi meseirókkal (Pesti és Heltai) s a novella legrégibb maradványaival (Salamon és Markál, Mánkóci; Poncianus stb.) s végül Báthori István megthát prózai szoltáiraival foglalkozik. Ez cikk egyszersmind befejezi a XVI. század irodalmának ismeretét s visszatekintőleg Beöthy találon mutatja ki e kor munkáiban a műfaji kialakulásokat. A következő cikk: A katolikus visszahatás, melyben Széchy Károly az 1606-1676-ig terjedő időszak vallásos és irodalmi harcainak fejtegetését kezdi meg. A szöveget 14 illusztráció disziti: ritka munkák cím- vagy kezdő lapjai, aláírások, arczképek stb.; különösen érdekes egy középkori misztérium dráma előadásának egykoru rajza. Külön mellékletek: Károlyi híres szövoly bíbiájából van közölve egy szép lap, továbbá a Pesti fabuláinak és Sylvester nyelvitanának nyomdailag is érdekes czimlapjai. A legközelebbi füzet, mint a borítékon olvasható, szeptember elején jelenik meg. A mű megrendelhető 40 krajczáros füzetekben minden könyvkereskedésben, valamint a kiadótól (Athenaeum könyvkiadóhivatala, Budapest, Ferenczies ter 3.)

Táviratok.

A német császár utja.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Stockholmból távirják: Vilmos császár nejével tegnap Tullgarnba érkezett, hol a svéd trónörökös és neje fogadták.

A pozsonyi theológia.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A pozsonyi evangélikus egyházgyűlésen Barcza Géza azt indítványozta, hogy a pozsonyi theológiát pánszláv üzemek miatt helyezték át más városba. Ha pedig ezt nem tennék meg, akkor a zsinat vonja meg az intézettől az akadémia jelleg szankcióját.

Karsay evangélikus püspök magáévátette elvben az indítványt, de azt ugyegésztette ki, hogy a kerületi gyűlés mondja ki, hogy visszatetszéssel értesült arról, hogy az akadémia a hazafiatlanság telepe, azért indítványozni fogja a zsinaton, hogy a dunáninneni kerület a legerélyesebb intézkedések megtételére hívassák fel. Ez indítványt elfogadták.

Ha beteg, haljon meg.

Budapest, július 21. (A „Torontál” ered. táv.) Karánsebesen, hir szerint, nagy megbotránkozást okozott Bibring József 43. ezredbeli törzsorvos eljárása, aki 11 differitiszben szenvedő gyermeket orvosolt és a betegek közül csak egyet jelentett be a hatóságnak. Mikor kérdőre vonták, azt felelte: Halál ellen nincs orvosság. A törzsorvost feljelentették Waldstädten báró temesvári hadtestparancsnoknak és Hieronymi belügyminiszternek s megindították ellene a legszigorubb vizsgálatot.

A pánszlávok ünnepe.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A felvidéki pánszlávok a jövő hónap elején Kollár János volt pesti evangélikus lelkész és tót költő születésének századik évfordulóját ünneplik Turócszentmártonban. Kollár e század elején megalapítója volt a pánszlavizmusnak s az ünnepély rendezői felhívást bocsátottak ki a magyarországi tótokhoz, hogy e napot tegyék fényes ünnepélylyé. A felhívás elburkoltan izgat a magyarok ellen s czítálva vannak benne Kollár izgató versei.

Emin Pasa él.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A „Berliner Tagblatt” egyik levelezője egy Schin Ber nevű tisztől vett levelet közöl Campalából. (Campala Ugandiban, Afrikában fekszik, egy néger államban, mely angol fenhatóság alatt áll.) A tiszt azon nézeteinek ad kifejezést, hogy Emin Pasa nem halt meg, hanem nyugatnak indult.

Ribaracot letartóztatják.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ma reggel érkezett táviratok jelentik, hogy Ribaracot valószínűleg még a mai nap folyamán letartóztatják.

Németországi hírek.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti táv.) Berlinből jelentik: Két érdekes dolog foglalkoztatja a közvéleményt: az egyik az Elbe torkolatán építendő erődítvények kérdése, mely egészen közel áll a módosításhoz, a másik, melynek megmérhetetlen következményei lehetnek, a birodalmi pénzügy reformja, mely mint hirlik, már kinyerte a császár beleegyezését. Ámbar ezen utóbbi kérdés mikénti megoldásáról semmi sem szivárgott még ki, mérvadó körökben azon németet táplálják, hogy egy birodalmi pénzügyminiszterium felállítása nem leendő szükséges.

Francziák a kiállításon.

Budapest, jul. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A francia kormány elhatározta, hogy az antwerpeni kiállításon nem vesz részt hivatalosan, csak a brüsszelin.

Angolok a Fokföldön.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A Fokföldön az angolok helyzete rendkívül nehéz lett. A Viktória erődöt a Lebengula törzs és a Mobebe törzs megszállotta. Véres harc folyt az ostromnál, végre is a vadak győztek.

A kolera.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Amsterdamban nagy előkészületeket tesznek a kolera elhárítására. A kormány legújabb rendeletével eltiltotta az orosz kivándorlók mosatlan ruháinak behozatalát. Azt hiszik, hogy ezzel terjesztetik a kolera.

A zavargás utójátéka.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A francia kormány utólagosan megállapította, hogy Lipmani nem vett részt a diák lázadásokban, a kiutasítási rendeletet tehát visszavonták.

Elfogott pénzhamisító.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Triesztből jelentik: Tegnap Cormonsban elfogtak egy Tordone nevű híres csempészt, mert hamis ötven forintos bankókat hozott forgalomba. Társa Jacco, kinél 17 hamisítvány volt, megszökött.

REGÉNY-CSARNOK.

RAOULA.

Irta: Horváth Vilma.

XXIV.

(43-ik folytatás.)

Miért kívánnak ők egy hölgyben feltalálni, — sőt hasonlítják az ártatlan leányt rózsá, lilium, vagy ibolyához? — A rózsá büszke, nagyra-vágó, a lilium illata gyilkoló; — míg az ibolya korán nyilva hamar hervad, — s nyom nélkül enyészik el.

A leány csak egy fűszál — mit az alkotó a sik mezőre ültetve, a sors kezének ada át.

A sors az, mely később a fűszálból virágot alkot, és így az egyszerű reményszinű öltözéket más színezettel piperézi fel.

De a fűszál elenyészésével eltűnt az ártatlan leány — s helyette a diszes virágból Éva lép ki az élet síkjára.

Virág — már kábitó, hő nyár. — Osz a hervadt virágszál. — A tavaszt, ha nem akarjuk téveszteni, csak egyszerűen fűszálnak kell nevezni.

Azért a férfi, ha az életet egy nővel összekötni vágyik, — ne keresse azt csupán egy virághoz hasonló eszményképben, — mert ugy sokszor fog csalódnai; — de tegyen ugy mint St. Avent lovagunk, ki elvül azt tűzé ki, hogy ha egy mérleget véve, az egyikre erényt, a másikra pedig bünt jegyeznek fel, — ugy az első mérlegben a jelképet egy szerény, csunya alak képezi, — míg a másikat bizonyára szép angyal jellemzi.

Hogy St. Avent lovagnak ezen bölcsészetében, mennyire volt igaza, azt e következő sorokból megtudandjuk, — hol a Romhay család házához visszatérünk.

Itt a legnagyobb izgatottság honol. Minden ünnepies fényben diszlik a legutolsó lépcsőzettől kezdve a ház legkisebb zugáig.

A cselédség nagy igyekezettel, fontos arczkifejezéssel rohan a pinczéből az éléstárba; — az éléstárból a konyhába, végre a termekbe, melyeket virágtüzek, csillárok, s Isten tudja, még mily rendkívüli dolgok ékesítenek.

Később a kapuba egy fogat a másik után hajt elő — divatszzerűen ékesített jó házi barátok, s barátok jelennek meg, számos szerencsekiváncsokkal, örömet visszatükröző arczkifejezést igyekezve mondatukhoz kölcsönözni, mit Romhayné asszonyosság a hálának legszendébb mosolyával fogad.

De hol marad Terézia? — Ah! ő még szobájában visszavonulva térdel imaszámolyán; — kezeiben egy nyitott imakönyvet tart, melyből leolvassa egy imát rebeig elő.

Terézia is az ünnepiesség legdiszesebb öltönyében pompáz. Gyöngéd termetén egy csipkék- és szalagokkal gazdagon halmozott halvány piros uszalos ruha diszlik. Lángeszméjű, élces s tudományokkal tölt fejt egy narancs-virággal összetont myrtus-ág drága csipke-fátyollal környesi.

Terézia az ég felé emeli megdicsőült arczát,

— beszédes kifejezésű zöld szemében örömkönyvek rezgenek. De hogy is ne? — midőn ő oly boldog, St. Avent lovag araja lehetni. Ime az ég negyven évi türelmes állandóságát jutalmazza ez irigylendő férjet rendelé számára, — ki e szende hajadon utolsó (?) szerelmét birandja.

De szegény lovagunk nem ily irigylendő völegényi szerepében, mert midőn azon ártatlan kis caelszövénye oly drámai véget ért, hogy a mély titok fátyolát a reményeiben talán csalódott beszédes hajadon fel ne vonja, — eltökélte magát, vagy is inkább kénytelennek látta, segédbarátját az oltárhoz vezetni, — s így ama régi közmondás itt is beteljesedett, hogy bármi rossz esetnek megvan jobb oldala.

Midőn szegény lovag képzeményeit itt is eloszlatni, megsemmisülni látta, s Raoula helyett Terézia volt kénytelen kezével boldogítani, — ekkép vigasztalá magát:

„Raoula az igaz, fiatal, szép gyönyörű leány; — de Terézia ellenben gazdag és — — — — —
— — — — — Itt lovagunk fennakadt, hosszas gondolkodás után hozzátevé — — és semmi más, de pénz e hatalmas indok e földön minden mást pótol.

Meg kell hagynunk St. Avent lovagnak, hogy ritka türelemmel hajtá meg magát mindenkor a sors rendeletei előtt; — és még ritkább bölcsészettel birt, mely minden kicsinységen felülemel.

De legnagyobb ideje, hogy a szerelem rózsalánczát összekapcsolva, a házasság édes igája alá veté magát; — mert lábaiban a hatvan év igen elevenen kezdte jelentkezni, ugy annyira, hogy fájdalmi gyakorta visszatarták sok élvezetek özőnétől. Míg drága idejét természetesen sem a játék, sem más multságoknak nem áldozhatta.

Igy tehát unalma gyakorta a legmagasabbra fokozódott, mely fájdalmait vesztett élvezetei miatt most szeretett neje pénzterá enyhítse. Kivánatos lenne az is, hogy Terézia Baunscheid életébresztő gépevel végkép kiorvosolja.

Kivánjunk tehát áldást a boldog párra!

XXVI.

Fény és nyomor. Gyönyör és bánat. Öröm és szenvedés; — ezen hatalmas ellenek uralkodnak a halandók életén. Ezen változatoknak van kitéve minden emberi élet, és — csak az a szerénese, hogy egymást felváltva, tartós egyik sem marad.

Igazgatalanságnak véljük, midőn az ember közös jogait az igaztalan sorstól, mint rohamos hófúvatagtól eltemetve látjuk; midőn ezeket az alkotó ép oly lelki magasztosság, oly forró érzelem, és oly fogékony kebelrel teremté, mint a többiét.

De a végzet éltök tavaszán irigylve meg léteket, a sors ingatak hullámai martalékává adá.

Minden fájdalom orvosolható, — míg lelkünkben a remény — e oszafa kincs honol; — de midőn ezt veszte látjuk — — mit ekkor?

Ily körülmények között találjuk fel ismét Raoulát, mert míg a Romhay házban az öröm és boldogság rózsái fakadnak — addig Raoula reményvirágának utolsó leveleit fosztá le a sors márvány-keze.

Mily szentesült csend uralg zord külsejű szobájában, — melyet csak a hü Marion zokogása szakít félbe.

(Folytatása következik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kiváncsinak. Abban igaz van, hogy az uborkaszorban sokszor vannak a lapokban ugynevezett kacskák. Megméltóztatik látni, hogy a kánikulában megint lesz alkalmunk olvasni a hatalmas czápáról, a melyet az angol tengerészek láttak — a mint hatalmasan csibukozott és a „Timest” olvasta. E hirt azonban a külföldi lapok tállaják fel olvasóinknak s a mieink csak humorosan regisztrálják. A magyar lapok kacskái sokkal szelidebbek és legtöbbször onnan erednek, hogy a közönség felületi őket avagy a vidéki levelező rémképeket lát maga előtt. Az a feltetés, mintha mindez tárgyhiány miatt történe meg, egyáltalán nem való. Az újságoknak mindig van miről írni, csahogy néha a tárgy — nem érdekes.

S. Zs. urnak Écska. Ujabb válasza is nyíltérbe való. Tessék a kiadóhivatalba 3 forintot beküldeni, ez esetben közölhetjük.

Á. A. urnak. A mint látja közölve lett, máskor is szivesen látjuk.

Lyrikus helyben. Ön így versel:

Kabátomon van egy nagy lik

Könnyű módon beleillik —

A rózsá.

A homlokom csupa redő

Fejem tetején nincsen fedő —

Paróka.

Veszek egyet a vásáron

Szűret után minden áron

Ihajla!

És ön ezt mulatságosnak mondja. Hisszen ez borzasztó!

Pályázó. A pályázat eredménye lapunkban közölve lett. Az öné — bármennyire sajnáljuk is — a papirkosár fenekére került. Ha tehetséget érez magában, próbálkozzék tovább, de a papirnak csak egyik oldalára írjon.

B. urnak Nagyikinda. Lapunk május hó elején közöltt át a Zápolya-utca 1. szám alá.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájfer Lajos.
Főmunkatárs: Hoitsy Jenő.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1893. évi május hó 1-től.

Table of train schedules with columns for routes (e.g., Nagybecskerek-Nikinda, Budapestny.p.u.), stations, and departure/arrival times. Includes a box with text: 'Az éjjeli órák - esti 6 órától fogva reggeli 5 óra 59 percig...'.

H i r d e t é s e k.

10072. ki. sz. 1893. (446-3.1)

Hirdetmény.

A szőlőterületeknek adandó újabb állami kedvezményekről szóló 1891. évi I. törvénycikkben a szőlődézma tartozások részben, vagy egészben leendő elengedéseire biztosított igénytartására való bejelentési határidő folyó évi július hó 30-án jár le.

Ennélfogva teszem közhirrre, miszerint Nagybecskerek város határában levő szőlőföldök azon birtokosai, kiknek szőlőföldjei a filoxera vastatrix rovai pusztításai folytán kiirtottak és jelenleg parlagon hevernek avagy csak részben megkárosultak, jogosítva vannak ezen körülményt a városi adóhivatalnál folyó évi július hó végén bejelenteni a célból, hogy ezen megkárosult földterület netán járó szőlődézma-váltás a földadóval egyidejűleg megfelelően leszállíttassék.

Kelt Nagybecskereken, 1893. évi július hó 12-én.

Krsztics János, polgármester.

Hirdetmény.

Alólirott községelöljárósága részéről ezennel közhirrre tétetik, hogy Katalinfalva község tulajdonát képező, a m. kir. mezőhegyesi ménesről Exacttól származó, tenyésztésre az ezen célra kiküldött bizottság által teljesen alkalmasnak talált, 161 ctm. magas, 7 éves, sárga tenyészmén nyilvános árverésen készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Arverezni kívánók felhivatnak, hogy a folyó 1893. évi augusztus hó 13-án d. e. 9 órakor Katalinfalva községhezánál megtartandó árverés alkalmával megjelenjenek. Megjegyztetik, hogy a fent körülírt tenyészmén azon oknál fogva adatik el, nehogy a tőle származó csikókat is kelljen fedeznie, mivel a községben már négy év óta használtatik tenyészczélokra.

Kelt Katalinfalván, 1893. évi július hó 18-án.

Nack Lajos, jegyző.

Putz József, bíró.

Nagy jövedelem

Egy a legjobb hirnek örvendő magyarországi borkereskedő cég a helybeli piac és környék számára egy jártas, ügyes

Ügynököt

keres. Szives ajánlatok „A. 6934” jelige alatt Mosse Rudolf-hoz Bécs, kéretnek.

(430-3.3)

Sörtelepeket

kíván felállítani Délmagyarország legnagyobb és legrégebb versenyképes sörfőzdéje Magyarhon minden városában.

Jégverem és megfelelő biztosíték megkivántatik.

Szives ajánlatok Dratsay Lajos Arad, czimzandók. (423-6.4)